

PROTECȚIA PROGRAMELOR PENTRU CALCULATOR ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Masterand Daniela MARIN
Universitatea „Danubius” din Galați

Abstract: *Stemming from its strategic interest of promoting innovation through research and development and especially the protection-for-dissemination of innovation-related intellectual property rights, the European Union has constantly tried to balance the interests of software producers and the freedoms necessary to researchers for incremental innovation. The 1991 Directive for the protection of computer programs comes a long way into defining the protection of computer programs as copyrightable subject matter and providing exceptions for interoperability. The present article presents in short the main provisions of the Directive and sketches a longitudinal approach in what its ulterior modifications have brought insofar as to shed some light onto the EU's perspective regarding the aforementioned balance.*

În Uniunea Europeană protejarea programelor de calculator se realizează potrivit **Directivei Consiliului 91/250/EEC din 14 mai 1991**, directivă ce are potrivit principiilor dreptului comunitar, statutul de instrument derivat de drept comunitar. Directiva, potrivit art. 249 din **Tratatul Comunităților Europene**, „leagă orice stat membru destinat în ceea ce privește rezultatul de atins, lăsând autorităților naționale competența în ceea ce privește forma și mijloacele” pentru atingerea acestui rezultat. Așadar, directiva este obligatorie, fiind asemănătoare sub acest aspect regulamentului și deciziei, dar nu leagă decât destinatarii desemnați expres (la fel ca decizia individuală) și nu obligă decât la atingerea rezultatelor, nu impune și mijloacele și formele prin care se consideră că s-ar realiza acesta.

Directiva menționată începe prin a enunța motivele necesității unei protecții juridice a programelor de calculator, și anume necesitatea realizării unor investiții (din punct de vedere a resurselor umane, tehnice și financiare) considerabile pentru producerea lor, în timp ce ele pot fi copiate la un cost infim față de cel al dezvoltării lor, un alt motiv menționat de directivă fiind importanța crescândă a programelor pentru calculator în dezvoltarea industrială a Comunităților.

Consiliul stabilește că directiva reiese din nevoia de a uniformiza sistemele de protecție juridică a programelor de calculator între statele membre, diferențe care dacă nu ar fi atenuate ar crește și mai mult și ar avea efecte negative față de realizarea obiectivelor pieței unice.

Directiva stabilește că legislația comunitară se limitează *în primă instanță* la a stabili că statele membre trebuie să acorde protecție juridică programelor de calculator conform dreptului de autor acordat operelor literare și să determine cine și ce trebuie protejat, care sunt drepturile conferite de protecție și pentru cât timp.

Termenul „program de calculator” este definit de Consiliu ca incluzând programe „în orice formă, inclusiv cele încorporate în hardware [...] precum și munca de design pregătită ce conduce la dezvoltarea unui program de calculator atâta timp cât această muncă face posibilă dezvoltarea unui program de calculator bazat pe ea într-o fază ulterioară”. Directiva precizează de asemenea că un program nu trebuie să îndeplinească criteriile cu privire la meritele sale calitative sau estetice pentru a beneficia de protecție și că instituțiile europene sunt hotărâte să promoveze standardele internaționale în materia dezvoltării de programe de calculator.

În spiritul promovării standardizării internaționale în domeniul dezvoltării software precum și necesitățile de concurență în vederea realizării unei piețe deschise, Comunitățile promovează, la nivel de principiu chiar, *interoperabilitatea* produselor software și interfețelor lor cu componentele hardware precum și cu celelalte componente software ale sistemului.

Directiva precizează însă că ea nu înțelege să protejeze ideile sau principiile pe care se bazează vreun program de calculator, ci numai *expresia* acestuia. Așadar logica, algoritmiile sau limbajele de programare care se află în spatele unei componente (sau a întregului) program de calculator nu sunt acoperite de această dispoziție a Consiliului, expresia acestor idei și principii fiind de competența dreptului de autor așa cum este el prevăzut de legislațiile statelor membre.

Documentul european face, și el ca și United States Code, diferențierea între *închiriere* (punerea la dispoziția unei alte persoane pentru perioadă delimitată de timp, în scopul realizării de profit, a unui program sau a unei copii a acestuia) și *public lending* (oferirea de către o persoană non-profit a unui program de calculator asupra căruia respectiva persoană are drept de autor sau un drept de utilizare legal sau a unei copii a acestuia spre folosire de către o altă persoană non-profit).

Directiva recunoaște în preambulul ei și o limită a dreptului exclusiv îl autorului de a împiedica reproducerea neautorizată, a operei sale atunci când copierea se face de către un utilizator legitim în vederea utilizării normale a respectivului program. Prin *utilizarea normală a programului* documentul înțelege „*acțiunile de încărcare și rulare necesare pentru utilizarea unei copii a unui program legal obținut precum și acțiunea de a corecta erorile respectivului program*”. Potrivit aceluiași document, aceste permisiuni nu sunt susceptibile de a fi interzise pe cale contractuală (prin licență) iar în absența unor dispoziții contractuale exprese, inclusiv în cazul în care o copie a programului a fost vândută, este permis utilizatorului legitim orice act necesar utilizării unei copii a programului potrivit scopului acestuia. Totodată se recunoaște persoanei ce are dreptul de a utiliza un program de calculator posibilitatea de a efectua - fără acordul titularului dreptului de autor - acte de observare, studiere și testare a funcționalităților programului atâta timp cât aceste acte nu afectează drepturile exclusive ale autorului menținându-se că „reproducerea, traducerea, adaptarea sau transformarea neautorizate a formei codului în care o copie a programului a fost pusă la dispoziția "unui utilizator legitim constituie o încălcare a drepturilor exclusive ale autorului". O asemenea reproducere a codului și traducere a formei sale pot fi necesare pentru realizarea interoperabilității unui program independent cu alte programe, indiferent de producătorii acestora. Așadar putem remarca intenția de Consiliului de a promova în primul rând interesele utilizatorului, apoi interesele Comunității și doar în ultimul rând interesele titularului dreptului de autor. Acesta din urmă este limitat în prerogativele sale, la nivel principial, la exercitarea acțiunii împotriva utilizărilor explicite contrare dreptului său de autor dar nu împotriva oricăror acte din partea utilizatorului legitim care urmăresc utilizarea normală a programului sau a unei copii a sa, corectarea erorilor programului, observarea, studierea și testarea funcționalităților programului sau reproducerea și traducerea codului în vederea realizării interoperabilității cu alte program.

Directiva instituie și măsuri generale de răspundere pentru încălcarea dreptului de autor a programelor de calculator, lăsând totuși o mai largă arie de acțiune statelor membre. Astfel art. 7 al directivei cere statelor membre să instituie măsuri de remediere a prejudiciilor suferite de autor asupra programului de calculator atunci când acestea sunt provocate:

- de orice act de punere în circulație a unei copii a unui program de calculator atunci când cel care face aceasta știe - sau ar trebui să știe - că este o copie ilegală;
- de posesia, în scop comercial, a unei copii a unui program de calculator atunci când cel care face aceasta știe - sau ar trebui să știe - că este o copie ilegală;
- orice act de punere în circulație sau posesie a unui mijloc a cărui unic scop este acela de a facilita eliminarea sau ocolirea oricărui mijloc tehnic de protecție a unui program de calculator.

Directiva prevede și că orice copie ilegală și orice mijloc al cărui unic scop este acela de a elimina sau ocoli protecția programelor de calculator poate fi confiscat în conformitate cu legislația statelor membre.

În ceea ce privește termenul protecției directiva aplică termenii prevăzuți de **Convenția de la Berna** și anume toată durata vieții autorului și 50 de ani de la moartea sa, în cazul operelor anonime sau când titular al dreptului de autor este numit o persoană juridică determinată de legislația statelor membre termenul fiind de 50 de ani de la data la care opera a fost făcută publică. Termenul de protecție se calculează începând cu prima zi a ini ianuarie a anului următor realizării evenimentului menționat. Directiva permite statelor membre care prevăd deja în legislația lor națională un termen mai lung pentru protecția dreptului de autor să își mențină acest până la o armonizare la nivelul Comunităților a acestui termen.

O primă importantă modificare a acestei directive apare în 1993 când Consiliul emite **Directiva 93/98/EEC din 29 octombrie 1993**, ocazie cu care abrogă articolul 8 al directivei discutate mai sus, articol care privește termenele de protecție a dreptului de autor în ceea ce privește programele de

calculator. Deși directiva din 1993 nu privește direct programele pentru calculator ea se referă direct la toate domeniile protejate în condițiile **Convenției de la Berna**, așadar și la programele de calculator. Directiva din 1993 urmărește o mai bună armonizare a legislațiilor statelor membre în ceea ce privește termenele de protecție, dar și stabilirea mai exactă a momentului de start a curgerii acestor termene. Mai mult, ea dorește și o reevaluare a termenelor stabilite de Convenția de la Berna și directiva din 1991 pe considerentele că aceste instrumente urmăreau asigurarea protecției operei pe durata de viață a două generații după moartea autorului, or prin creșterea speranței de viață pe teritoriul Comunităților acest scop nu mai este realizat prin termenul de 50 de ani de la moartea autorului¹.

Noua directivă stabilește astfel termenul de protecție a dreptului de autor ca fiind durata vieții autorului și 70 de ani de la moartea acestuia indiferent de data la care opera sa a fost făcută publică. Directiva nu mai lasă doar la competența legiuitorului național reglementarea statutului protecției operei coautorate ci stabilește că în cazul acestui tip de operă termenul curge de la data morții ultimului coautor². Se menține simetria aplicată și în directiva din 1991 cu privire la opera anonimă sau sub pseudonim (protejată timp de 70 de ani de la data la care a fost făcută publică) dar face o precizare: dacă prin pseudonim autorul nu lasă nici un dubiu cu privire la identitatea sa sau dacă autorul își divulgă identitatea în cadrul operei, se aplică termenul de protecție conferit operelor cu autor cunoscut (durata vieții autorului și 70 de ani de la moartea sa). Termenul general de protecție pentru opere anonime se aplică și operelor al căror autor este o persoană juridică desemnată de stat conform legislației naționale, dar dacă autorii fizici ai operei pot fi determinați și acestor opere li se aplică protecție pe termenul operelor cu autor cunoscut.

Noua directivă atinge și problema operelor care sunt publicate sau comunicate publicului în volume, părți, fragmente, ediții, episoade în privința cărora stabilește că termenul de protecție curge de la data la care acestea (volumul, partea etc.) au fost comunicate publicului și curge pentru fiecare volum, parte etc. separat de celelalte.

Noua directivă stabilește și că acele opere pentru care termenul de protecție nu curge de la moartea autorului sau autorilor și care nu au fost făcute publice în termen de 70 de ani de la crearea lor protecția încetează.

Abele directive au fost modificate substanțial prin **Directiva 2001/29/EC a Parlamentului European și Consiliului din 22 mai 2001** privind armonizarea unor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională. Această directivă urmează adoptării în decembrie 1996 de către Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale a două noi tratate: **Tratatul WIPO privind dreptul de autor (WCT)** și **Tratatul WIPO privind reprezentațiile publice și fonogramele**. Aceste două tratate au adus modificări substanțiale reglementărilor în domeniu adăugând o dimensiune desprinsă din așa-numita „agendă digitală” și instituind noi modalități de protecție împotriva pirateriei pe glob.

Directiva din 2001 reia în preambulul ei percepția instituțiilor comunitare cu privire la importanța reglementării domeniului argumentând că „*dreptul de autor și drepturile conexe acestuia joacă un rol important [...] deoarece stimulează dezvoltarea și marketingul de noi produse și servicii precum și crearea și exploatarea conținutului lor creativ*”. Mai mult, o protecție coerentă și eficientă a acestor drepturi „vor stimula investiții substanțiale în creativitate și inovație, inclusiv în infrastructura rețelelor și vor duce la creștere economică și competitivitate crescută a industriei Europene, atât în domeniul ofertei de conținut și IT cât și, la un nivel mai general, pe o rază diversă de sectoare industriale și culturale, asigurând prin aceasta noi locuri de muncă și o siguranță crescută a locurilor de muncă existente”³. Primele alineate ale preambulului reiau și teama instituțiilor europene că orice diferențe între legislațiile statelor membre în domeniu vor crește în perioadele următoare dacă nu sunt adresate cât mai

¹ Directiva menționează și că recunoașterea acestui fapt a determinat Statele Membre să deroge de la Directiva din 1991 și de la Convenția de la Berna și să stabilească în legislațiile naționale termene mai lungi de protecție, fapt ce amenință dorința de armonizare a legislației în domeniu la nivelul Comunităților.

² Totuși directiva precizează că forma de coautorat ca și regimul beneficiilor decurgând din aceasta se stabilește de legea națională.

³ Directiva 2001/29/EC a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea unor aspecte legate de dreptul de autor și drepturile conexe în societatea informațională, document nr. 32001L0029, parag. (3) și (4).

complet și cât mai repede de către instituțiile europene. O importantă decizie la nivel de principiu instituită de această directivă este consacrarea explicită a dreptului de proprietate intelectuală ca parte integrantă a dreptului de proprietate.

O altă inițiativă lăudabilă a acestei directive este includerea explicită a serviciilor „on-demand” în domeniul de protecție al dreptului de autor. Deși legiuitorul înțelege acest termen în mod diferit față de sensul dat astăzi de către firmele din domeniu, totuși acest termen s-ar putea extinde (într-o interpretare extensivă) și asupra înțelesului curent al termenului. Astfel, directiva înțelege prin „on-demand services” acele servicii care sunt solicitate și primite de către destinatar la un moment și în locația dorite de acesta, care poate fi alta decât momentul și locația oferirii lor către public de către titularul dreptului de autor, în acest domeniu ar fi incluse acele servicii sau produse ce pot fi accesate, rulate, vizualizate, descărcate prin intermediul unei rețele informatice. Termenul, în înțelesul său actual, denumit adeseori și „on-demand business services” se referă la acele complexe de programe de calculator adaptate de către dezvoltător (sau implementator) nevoilor specifice ale clientului, implicând de cele mai multe ori și oferirea spre utilizare a infrastructurii dezvoltătorului prin intermediul unei rețele informatice³. Directiva exclude și expirarea dreptului exclusiv al titularului dreptului de autor în ceea ce privește distribuirea de servicii și mai ales de servicii on-line. Așadar, directiva stabilește că titularul dreptului „de autor pentru asemenea servicii va trebui să-și dea autorizarea pentru distribuirea fiecărui act (fiecarei sesiuni individuale) în parte. Și directiva din 2001 menține viziunea directivelor anterioare care oferă limitări drepturilor exclusive ale autorului în favoarea instituțiilor de învățământ și a altor instituții care servesc realizării interesului public. O altă realizare a acestei directive este atenția oferită situației licențelor, ca mod recunoscut de cedare a dreptului de utilizare a programului de calculator. Preambulul directivei stabilește că acest act are caracter de subsidiaritate în ceea ce privește reglementările naționale cu privire la licențele colective extinse (încurajate pentru a simplifica mai ales licențierea utilizării sau transmisie incluzând mai multe componente, fiecare din acestea fiind supusă unor drepturi de autor individuale – adeseori a mai multor titulari diferiți). Directiva stabilește și că drepturile la care face referire sunt pasibile de a fi transferate, asignate, sau subiecte ale unor licențe convenționale, menținând subsidiaritatea prevederilor directivei față de legislația în domeniu a statelor membre.

O inițiativă mai vagă a Consiliului privește stabilirea, în preambulul directivei din 2001, a principiului potrivit căruia „simpla oferire de facilități fizice pentru a realiza sau a face o comunicare nu semnifică, prin ea însăși, comunicare în înțelesul dat de directivă”⁴. Acest principiu are o semnificație deosebită în condițiile în care în lipsa unor prevederi exprese contrare s-ar putea presupune că oferirea unui spațiu în care diferiți utilizatori își pot comunica și schimba între ei anumite fișiere nu atrage nici o responsabilitate din partea celui care doar oferă acest spațiu. Ne referim aici la problema schimburilor de fișiere în sisteme peer-to-peer (P2P), problemă foarte importantă la care vom reveni ulterior.

Directiva din 2001 completează prevederile directivei din 1991 cu privire la reproducere, astfel articolul 2 al directivei din 2001 apără dreptul exclusiv al autorului operei⁵ de a autoriza sau interzice reproducerea „directă sau indirectă, temporară sau permanentă, prin orice mijloace și în orice formă, în tot sau în parte”⁶.

Articolul 3 al directivei din 2001 prevede că se protejează dreptul exclusiv al autorului de a autoriza sau interzice orice comunicare către public, ca și oferirea posibilității de comunicare către public a operelor lor prin cablu sau tehnologie fără fir (wireless), inclusiv printr-o modalitate care lasă destinatarului posibilitatea de a alege momentul și locația la care alege să îi fie comunicată. Mai mult, o primă comunicare către public sau oferire a posibilității de comunicare către public, nu consumă acest drept exclusiv.

⁴ Directiva 2001/29/EC a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea unor aspecte legate de dreptul de autor și drepturile conexe în societatea informațională, document nr. 32001L0029, parag. (27).

⁵ Prin referire la faptul că protecția programelor de calculator se oferă asemenea protecției operelor literare.

⁶ Directiva 2001/29/EC a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea unor aspecte legate de dreptul de autor și drepturile conexe în societatea informațională, document nr. 32001L0029, art. 2 și lit. (a).

Articolul 4 al directivei instituie dreptul exclusiv al titularului dreptului de autor să autorizeze sau interzică orice formă de distribuție prin vânzare publică sau orice alt mod a operei lor, exclusivitate care se consumă după prima vânzare sau primul transfer de proprietate pe teritoriul Comunităților dacă este făcut de către titular sau cu aprobarea sa.

În continuare, directiva prezintă excepțiile și limitările la drepturile exclusive instituite în art. 2, 3 și 4. Toate aceste limitări sunt de natură specială și reprezintă excepții legale de la regulile statuate în art. 2, 3 și 4 ale directivei. Totodată, art. 5 alin. 5 stabilește că aceste excepții nu pot afecta exploatarea normală a operei sau a celorlalte materiale obiect al drepturilor în chestiune și nu prejudiciază nerezonabil interesele legitime ale titularului. Astfel, art. 5 stabilește în primul rând că sunt exceptate de la exclusivitatea dreptului de a autoriza și interzice reproducerea acele acte temporare de reproducere care sunt „trecătoare sau incidentale și o parte integrală și esențială a unui proces tehnologic al cărui unic scop este acela de a asigura:

- transmisie în rețea între terți printr-un intermediar, sau
- utilizarea legală a operei sau a unui alt obiect al drepturilor în cauză, acte care nu au o valoare economică independentă”.

Această excepție include acele acte ce permit navigarea (browsing) ca și actele de stocare temporară (în cache) a unor părți ale operei.

- validitatea excepției este ca intermediarul să nu modifice informația și să nu interfereze cu utilizarea legitimă a tehnologiei folosită în industrie pentru a obține date despre utilizarea informației.⁷

Directiva lasă la alegerea statelor membre implementarea de limitări și excepții cu privire la dreptul exclusiv al titularului dreptului de autor de a autoriza sau interzice reproducerea operei în următoarele situații și condiții:

1. în (domeniul reprografiei atât timp cât titularii sunt compensați pentru prejudicii;
2. reproducerea pentru uz personal necomercial atât direct cât și indirect cu compensarea titularilor, compensarea luând în considerare și mijloacele tehnice de împiedicare a reproducerii implementate de titulari în operele respective;
3. reproducerile efectuate de către biblioteci publice, instituții de învățământ și muzee sau arhive atât timp cât nu aduc direct sau indirect avantaje comerciale;
4. cu privire la înregistrările perisabile făcute de titulari prin mijloace proprii în scopuri proprii ale unor societăți de emisie (broadcasting) care au o valoare documentară excepțională și pot fi conservate în arhive oficiale;
5. reproducerile efectuate de instituții sociale precum spitale sau penitenciare, urmărind scopuri necomerciale, cu condiția compensării titularilor.

Statele membre pot impune limitări în ceea ce privește exclusivitatea drepturilor prevăzute de art. 2 și 3 ale directivei în următoarele situații și condiții:

1. în ceea ce privește activitatea de cercetare educațională sau științifică atât timp cât sursa, inclusiv numele autorului, este indicată – dacă acest lucru este posibil - și an limita urmării de scopuri necomerciale;
2. în ceea ce privește funcționalitățile privind direct persoane cu handicap, utilizarea de către sau pentru acestea, în scop necomercial și în limita handicapului respectiv;⁸ reproducerea de către presă, comunicarea către public sau oferirea de articole publicate pe teme actuale economice, politice sau religioase sau a unor lucrări transmise (broadcast works) sau a altor materiale obiect al drepturilor în chestiune, în cazul în care acest lucru nu este expres interzis și atât

⁷ Directiva 2001/29/EC a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea unor aspecte legate de dreptul de autor și drepturile conexe în societatea informațională, document nr. 32001L0029, par. (33).

⁸ Directiva prevede în ceea ce privește facilitățile pentru persoanele cu handicap că pentru utilizarea de către acestea a excepțiilor de la drepturile exclusive prevăzute de directivă este de dorit ca acestea să încheie acorduri voluntare (sau să fie incluse de titulari în măsuri voluntare din partea acestuia) pentru oferirea acestora de mijloace potrivite pentru utilizarea acestor excepții, în lipsa unor asemenea măsuri sau acorduri directiva cere statelor membre să ia măsurile necesare pentru a realiza aceasta fie prin modificarea unor măsuri tehnice implementate de titularul dreptului de autor pentru protecția drepturilor sale exclusive fie prin alte mijloace. Pentru a evita abuzul de drept din partea persoanelor cu handicap vizate directiva sugerează acordarea de protecție juridică oricărei măsuri tehnologice implementate în acest scop -• Directiva 2001/29/EC a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea unor aspecte legate de dreptul de autor și drepturile conexe în societatea informațională, document nr. 32001L0029, par. (51).

timp cât sursa, inclusiv numele autorului, este indicată sau utilizarea unor opere sau a altor materiale obiect ale drepturilor în chestiune în reportaje în legătură cu probleme actuale, în limita justificată de scopul informator și atât timp cât sursa, inclusiv numele autorului, este indicată - dacă acest lucru este posibil;

3. citarea în scopul criticii sau cronicii atât timp cât se referă la o operă sau la alte materiale obiect ale drepturilor în chestiune care *a fost comunicat în mod legal către public*, cât sursa, inclusiv numele autorului, este indicată - dacă acest lucru este posibil - și cât utilizarea lor este potrivită cu concurența loială și buna credință și în limita justificată de scopul specific;

5. utilizarea în scopul asigurării siguranței publice sau pentru a asigura buna funcționare sau comunicare a procedurilor administrative, parlamentare sau juridice;

6. utilizarea discursurilor politice sau a unor părți din discursuri publice sau opere similare sau a altor materiale obiect ale drepturilor în chestiune în limita justificată de scopul informator și atât timp cât sursa, inclusiv numele autorului, este indicată - dacă acest lucru este posibil;

7. utilizarea în timpul slujbelor religioase sau ceremoniilor oficiale organizate de o autoritate publică;

8. utilizarea unor opere precum cele de sculptură sau arhitectură localizate permanent în locuri publice;

9. includerea incidentală a unei opere sau a altor materiale obiect ale drepturilor în chestiune în alte materiale;

10. utilizarea în scopul publicității pentru o expoziție publică sau vânzare de opere artistice în Urnita necesară promovării evenimentului și excluzând orice alt uz comercial;

5. utilizarea în scopul caricaturizării, parodiei sau pastișei;

11. utilizarea în legătură cu demonstrații sau reparări de echipament;

12. utilizarea unei opere artistice precum o clădire sau un plan arhitectural al unei clădiri în scopul reconstruirii clădirii respective.

Directiva stabilește și că în cazurile când statele membre instituie o excepție pentru drepturile prevăzute la art. 2 și 3 ele pot institui excepții similare și pentru drepturile prevăzute de art. 4 în limita justificată de scopul actului autorizat de reproducere. În continuare directiva urmărește scopul de limitare a pirateriei în domeniu prin asigurarea unui cadru legal adecvat implementării de către titularul dreptului de autor sau al unui drept conex al acestuia de măsuri tehnologice menite să prevină încălcarea drepturilor sale exclusive.

Directiva obligă statele membre să ofere protecție juridică împotriva „producerii, importului, distribuției, vânzării, închirierii, publicității pentru vânzare sau închiriere sau posesiei în scopuri comerciale de instrumente, produse sau componente sau oferirea de servicii:

- a) care sunt promovate, marketate sau prezentate prin publicitate în scopul ocularii sau neutralizării măsurilor tehnologice;
- b) au un substrat comercial semnificativ limitat în afara scopului de ocularie sau neutralizare a măsurilor tehnologice;
- c) sunt în primul rând proiectate, produse, adaptate sau reprezentate în scopul de a facilita sau realiza ocularia sau neutralizarea măsurilor tehnologice.

Directiva enunță însă în preambulul său intenția reglementării de nu interzice instrumentele sau activitățile ce au și un scop comercial semnificativ diferit de acela de a oculi sau neutraliza măsurile tehnologice precum și dorința de a nu afecta cercetarea în domeniul criptografiei

Totuși instituțiile europene au dorit să evite eventuale abuzuri de drept din partea titularilor de drepturi de autor sau a drepturilor conexe acestuia în sensul în care aceștia ar putea să împiedice exercitarea limitărilor și excepțiilor la drepturile lor exclusive prin implementarea de măsuri tehnologice efective prea severe. Astfel alin. 4 al art. 6 prevede că statele membre au obligația de a asigura în cazul reprografiei, bibliotecilor publice, instituțiilor de învățământ, muzeelor, arhivelor, arhivelor oficiale, instituțiilor sociale precum spitalele și penitenciarele, membrilor instituțiilor de învățământ și celor de cercetare științifică, persoanelor cu handicap și instituțiilor administrative, parlamentare și judiciare, limitele și condițiile prevăzute de excepțiile de care pot beneficia (art. 5 alin. 2 lit. a, c, d, e; art. 5, alin. 3 lit. a, b, e), mijloacele de a-și exercita aceste excepții. Mai mult statele membre pot asigura și exercitarea excepției prevăzută de art. 5 alin. 2 lit. b (reproducerea pentru uz personal) dacă titularii nu au prevăzut un mijloc de realizare a acestui act - în limitele înțelese a fi conferite beneficiarului

excepției - și fără a împiedica titularii să implementeze măsuri tehnologice menite să împiedice reproducerea operei în cantități mai mari decât ar fi necesar pentru realizarea excepției. Directiva prevede și că orice măsuri tehnologice implementate voluntar de titulari menite a asigura beneficiarilor excepțiilor mijloacele necesare exercitării respectivelor excepții beneficiază de protecție juridică.

Art. 6 alin. 4 nu se aplică însă serviciilor „on-demand”, regimul măsurilor tehnologice în aceste cazuri fiind reglementate exclusiv pe cale contractuală, formele non-interactive de oferire a acestor servicii fiind însă supuse reglementărilor art. 6 alin. 4. Ceea ce deosebește deci serviciile „on-demand” este tocmai caracterul lor interactiv care oferă posibilitatea utilizatorului de a accesa de oriunde serviciile respective, nemaifiind nevoie așadar ca accesul să se desfășoare dintr-un loc cu o infrastructură adecvată acestui scop (de ex. o bibliotecă).

Directiva întreprinde protecția măsurilor tehnologice cu prevederi referitoare la „*rights-management information*”, cunoscută astăzi sub denumirea de „*digital rights management*”. Acest termen desemnează „orice informație oferită de titularii dreptului de autor sau a unor drepturi conexe acestuia care identifică opera sau materialul obiect al drepturilor în chestiune, autorul sau orice alt titular al unuia din drepturile în chestiune sau conține informații privind termenii și condițiile utilizării operei sau a materialului obiect al drepturilor în chestiune precum și orice numere sau coduri care reprezintă o asemenea informație” (art. 7, alin. 2). Astfel directiva cere statelor membre să împiedice printr-o protecție legală adecvată eliminarea sau modificarea oricărei informații de acest fel precum și distribuirea, importul în vederea distribuirii, transmiterea, comunicarea sau oferirea spre comunicare către public de opere sau alte materiale obiect a drepturilor în chestiune din care informațiile de DRM au fost eliminate sau modificate fără autorizare legală de către orice persoană care urmărește sau ar trebui să știe că acțiunile sale au ca rezultat inducerea, realizarea, facilitarea sau ascunderea unei încălcări a dreptului de autor sau a drepturilor conexe acestuia.

În ceea ce privește răspunderea pentru prejudiciile cauzate prin încălcarea drepturilor stabilite de directivă instituțiile europene sfătuiesc statele membre ca sancțiunile să fie efective, proporționale și disuasive. Art. 8 alin. 2 statuează că titularii trebuie să poată introduce acțiuni în daune și să ceară instanțelor în drept interzicerea continuării actelor ilegale precum și să ceară confiscarea operelor prejudiciatoarele precum și a instrumentelor, produselor sau componentelor prevăzute de art. 6 alin. 2 al directivei. Aceleași posibilități (mai puțin aceea de a cere confiscarea) sunt recunoscute titularilor prejudiciați și împotriva intermediarilor ale căror servicii sunt utilizate de către un terț pentru a încălca drepturile recunoscute titularilor drepturilor în chestiune, în preambulul directivei se arată că instituțiile europene doresc ca acest drept de acțiune împotriva intermediarului să fie recunoscut titularilor prejudiciați chiar și atunci când actele intermediarului ar fi permise conform prevederilor art. 5.